

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Werken aan geïntegreerde zorg in Vlaanderen, vandaag en in de toekomst

Karine Moykens
Secretaris-generaal Departement Zorg

Congres geïntegreerde zorg, samenwerkingsverband vzw De Brug

8 februari 2024, VIVES Kortrijk

Inhoud

- Over zorg in verandering en het belang van geïntegreerde, doelgerichte zorg
- Werken aan een meer geïntegreerde, doelgerichte zorg in Vlaanderen, in de eerste lijn (én breder)
- Afronding

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Over zorg in verandering en het belang van geïntegreerde zorg

- Uitdagingen
- Beleidstrends als antwoord
- Waar willen we naartoe?

IFIC ANNUAL SURVEY 2023

Are we there yet?

People's views on how far we have advanced in providing continuous and coordinated care

Authors: Dr Arturo Alvarez-Rosete, Dr Edelweiss Aldasoro, Alejandro Gil-Salmerón, Dr Pilar Gangas, Dr Niamh Lennox-Chugani.

IFIC has conducted its second annual survey on integrated care, with a specific emphasis on collecting the experiences of our network regarding how coordinated and continuous care is today in different contexts, countries and from various stakeholder viewpoints. See below for the Full Report and Executive Summary

Key messages

The 2023 IFIC Survey got views across three different stakeholder groups on how they see continuity and coordination of care happening in their own settings.

People see small and moderate advances, but effective continuity and coordination of care are not yet fully established.

People have more positive views and care continuity over time than coordination of care across multiple settings.

Service users have a more negative perception than health and care providers, who see improvements at the organisational level rather than the system level.

Changes are still 'embryonic', local, and not consistent across countries. There is still progress to be made.

[Annual Survey - IFIC \(integratedcarefoundation.org\)](https://integratedcarefoundation.org)

Uitdagingen

Evoluties en wijzigingen in onze samenleving

- Toename van chronische aandoeningen en multimorbiditeit
- Cure naar care: de vraag naar langdurige vormen van ondersteuning
- Langs aanbodzijde kampen sectoren met een tekort aan zorgpersoneel
- Ook verwachtingen zijn geëvolueerd. Behoud van levenskwaliteit ... en benadering van de persoon in zijn geheel
- ...

We staan dan ook voor een blijvende, serieuze uitdaging

- Realiseren van een welzijns- en gezondheidszorg die betaalbaar, toegankelijk voor iedereen en kwaliteitsvol is, met een duurzame financiering

Met minstens 3 grote uitdagingen voor welzijn en gezondheid

- Chronische aandoeningen bij een ouder wordende bevolking
- Problemen op vlak van geestelijke gezondheid en welzijn
- Negatieve impact van klimaat en milieu op gezondheid

Beleidendstrends als antwoord

Doelgerichte zorg en ondersteuning

- **Zorg op maat, met oog voor (mede-)regie van de gebruiker**
  - Shared decision making
  - Eigen dossierbeheer
  - Levensdoelen primeren bij uittekenen van zorg voor personen met chronische aandoeningen
  - Steeds meer gebruik van monitoring- of diagnostische tools
    - Meer gezondheids- en welzijnsgeletterdheid, maar niet altijd gelijk verdeeld

Geïntegreerde zorg en ondersteuning

- **Zorgontschotting en meer intersectoraliteit**
  - Minder schotten tussen sectoren en organisaties
  - Toenemend kiezen voor samenwerkingsverbanden, netwerken en ketens van zorg
  - Met als finaliteit: aanvullend aanbod en multidisciplinair optreden
  - Niet voor alle zorg en ondersteuning is volledige integratie ook nodig en wenselijk

Op weg naar integrale zorg en ondersteuning

Behoeften, vragen en doelstellingen van de persoon met zorg en ondersteuningsnood (PZON) én zijn naaste omgeving als uitgangspunt

- Met als doel: optimale afstemming van zorg en ondersteuning op die behoeften van de PZON
- Interdisciplinair werken aan zorg- en ondersteuningsdoelen

Met als ambitie om een goede kwaliteit van leven na te streven én steeds vertrekkend vanuit een holistisch mensbeeld

- Benadering van de persoon als één geheel (alle aspecten in verbinding met elkaar) en vanuit wat echt belangrijk is voor persoon met zorgbehoefte

Binnen de **context van een zorgende samenleving**: zelfzorg, informele zorg en formele zorg situeren zich op een continuüm van zorg en ondersteuning

- Met wederzijdse communicatie én samenwerking

WVG-beleid – onze visie op zorg en ondersteuning

Zorg en ondersteuning

Onder (mede-)regie van de gebruiker, patiënt, cliënt

Vraaggericht en met oog op zorgcontinuïteit

Via samenwerking en zorgcoördinatie

Vanuit kracht- en contextgerichte visie

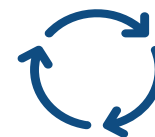
Waarbij zorg en ondersteuning wordt georganiseerd

Rondom de gebruiker, patiënt, cliënt

Intersectoraal en multidisciplinair

Via samenwerkingsverbanden, netwerken en ketens tussen welzijns- en gezondheidsactoren

Op lokaal en regionaal niveau

Globale evolutie

Van ‘probleem’ naar ‘doel’-georiënteerde zorg

Van sectoraal naar intersectoraal - regionaal/lokaal - persoonsgericht beleid

...

Samenvattend

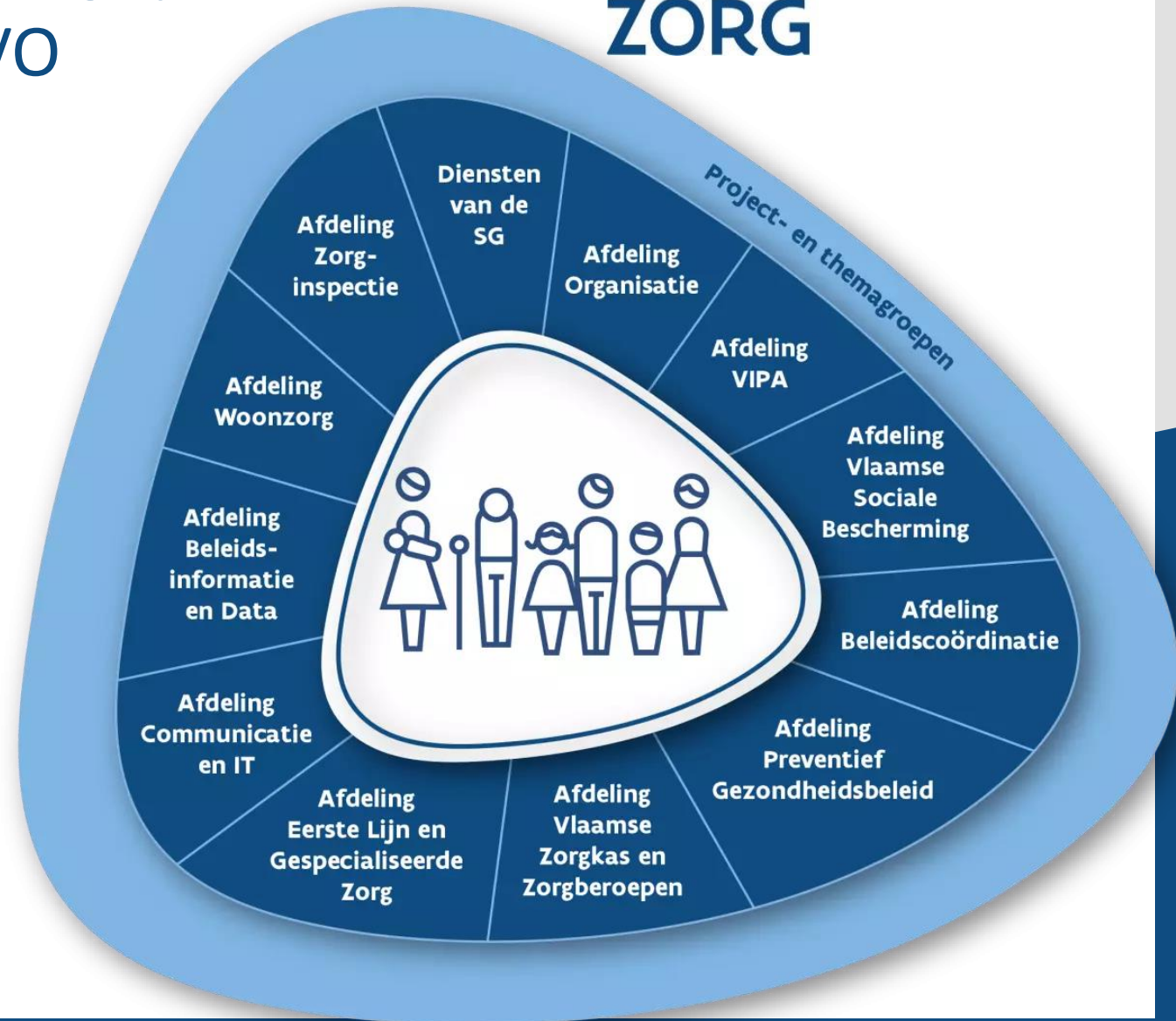
- **Kwaliteit van leven**, als referentiekader
- Meer **afstemming** tussen 'gezondheid' en 'welzijn'
- Meer aandacht voor **zorgcontinuïteit**
- Samenwerking in **multidisciplinariteit**
- Sterkere verbinding **somatische en psychologische zorg**
- Aandacht voor **vraagverheldering** en samenspraak over zorg- en ondersteuningsplan
- Faciliteren **gegevensdeling**
- Inzetten op versterken **gezondheidsvaardigheden**
- Oog hebben voor **gezondheidspromotie en ziektepreventie**

Geïntegreerde zorg als sleutelbegrip Ook in de hertekening bij de VO

- Agentschap Opgroeien
  - Fusie van Jongerenwelzijn en Kind & Gezin (2019)
  - Vormt samen met VUTG cluster Opgroeien
- Departement Zorg
  - Fusie van Departement WVG en Agentschap Zorg en Gezondheid (2023)
  - Vormt samen met het VAPH cluster Zorg

DEPARTEMENT ZORG

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Werken aan een meer geïntegreerde zorg vanuit Vlaanderen

- Doelgerichte, geïntegreerde zorg en ondersteuning realiseren in de eerste lijn: begrippenkader, tools en structuren
- Blik op de hervorming palliatieve zorg in VL als een toonbeeld van geïntegreerde zorg
- Belendende evoluties en initiatieven in VL om geïntegreerd werken in de praktijk te brengen

Eerstelijnszorg

Hervorming van de organisatie eerste lijn: kernelementen

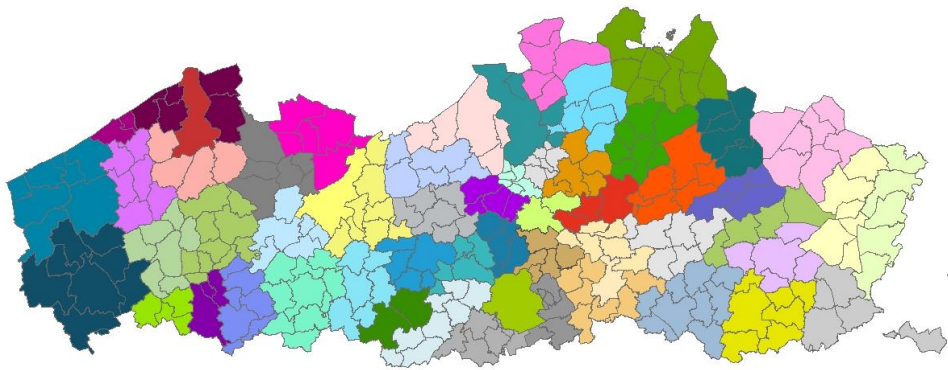
- Zorg die vertrekt vanuit de persoon en wat deze graag wil bereiken!
- Uitgaande van de eigen mogelijkheden en het versterken van deze mogelijkheden.
  - Individuele doelen
  - Maatwerk
  - Regie bij patiënt

Toenemende relevantie van het werken in ELZ met zorggraden ...

Versterken van de zorggraden als verbindend platform

Kernopdrachten
van de zorggraden

Zorgraad als
een **open**
organisatie-
netwerk

Samenwerking
(afstemming van
cycli lokale
besturen en
zorggraden)

Doelgerichte zorg en ondersteuning vertaald naar een werkingskader met 5 principes

Doelgericht werken op basis van levensdoelen om geïntegreerde zorg te realiseren

De doelstellingen van de PZON als schakel in het zorg- en ondersteuningsproces

- Over alle aspecten van het leven
- Doelstellingen op vlak van het zorgproces

Als startpunt voor doelgerichte zorgplanning: werkmethode om levensdoelen te bevragen

- Met ondersteuning door VIVEL

Luisteren naar de PZON en in dialoog verduidelijken van de vraag om zorg en ondersteuning

Formuleren van levensdoelen

Samenstellen van een zorg- en ondersteuningsteam

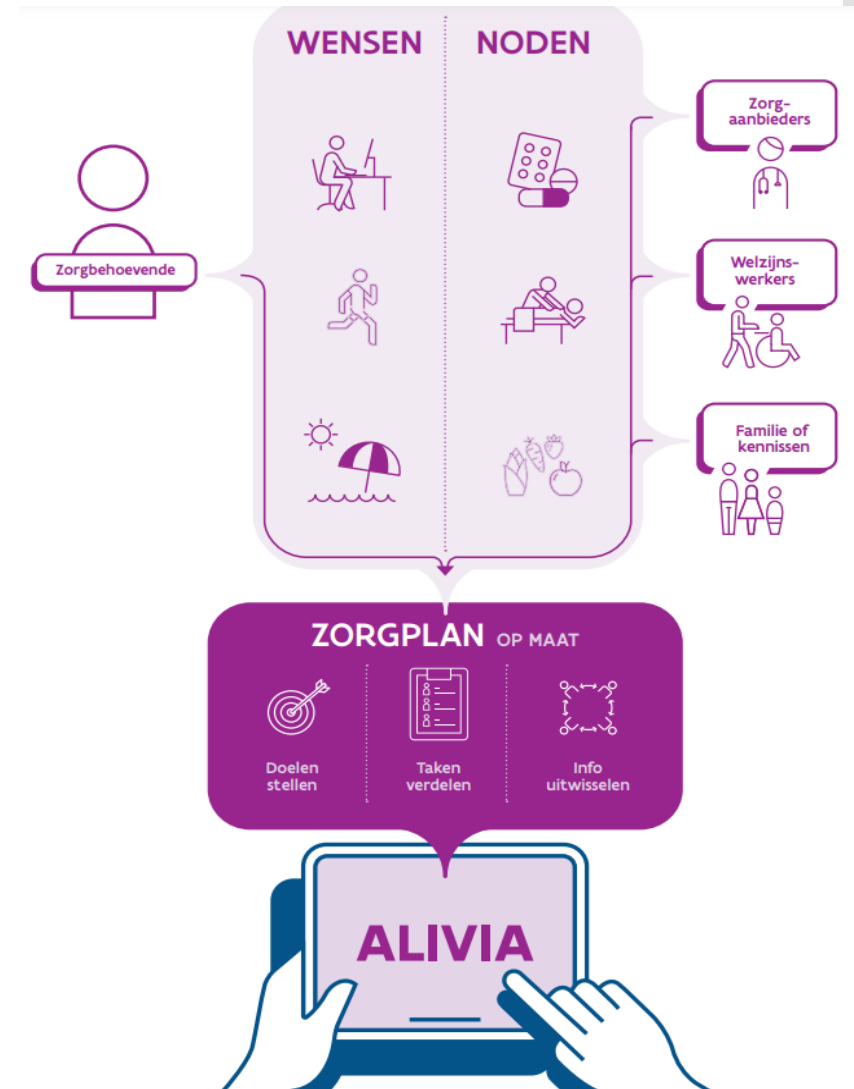
Opstellen van een zorg- en ondersteuningsplan

Aanwijzen van een zorgcoördinator

Alivia, digitaal zorg- en ondersteuningsplan

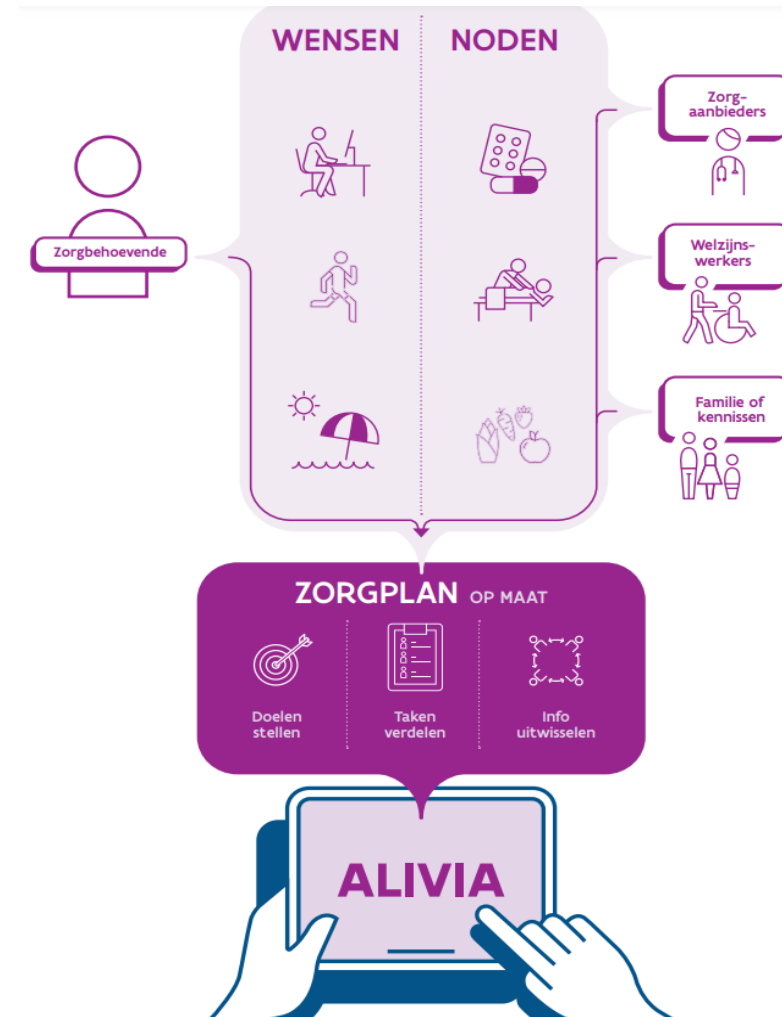
- **Onmisbare digitale hulpmiddel** om bij te dragen tot doelgerichte zorg en ondersteuning
  - PZON centraal stellen en versterken
  - Informele zorg betrekken
  - Interdisciplinaire zorgplanning en samenwerken
  - Zorgcoördinatie bevorderen
  - Transparantie en communicatie binnen het zorgteam

www.alivia.be

Alivia, digitaal zorg- en ondersteuningsplan

- Van start met **5 basisonderdelen**
  - Levensdoelen,
  - Zorg- en ondersteuningsdoelen,
  - Zorg- en ondersteuningstaken,
  - Zorg en ondersteuningsteam,
  - Communicatie (zorgschrift)
- Uitgetest binnen **pilootprojecten** (in Antwerpen en Zuid West-Vlaanderen)
  - Met 20 PZON én het zorgteam
  - Alivia-coach coördineert proefprojecten
  - Gedurende 6-tal maanden (start in Q1 2024)

ALIVIA

UW DIGITAAL ZORG- EN
ONDERSTEUNINGSPLAN

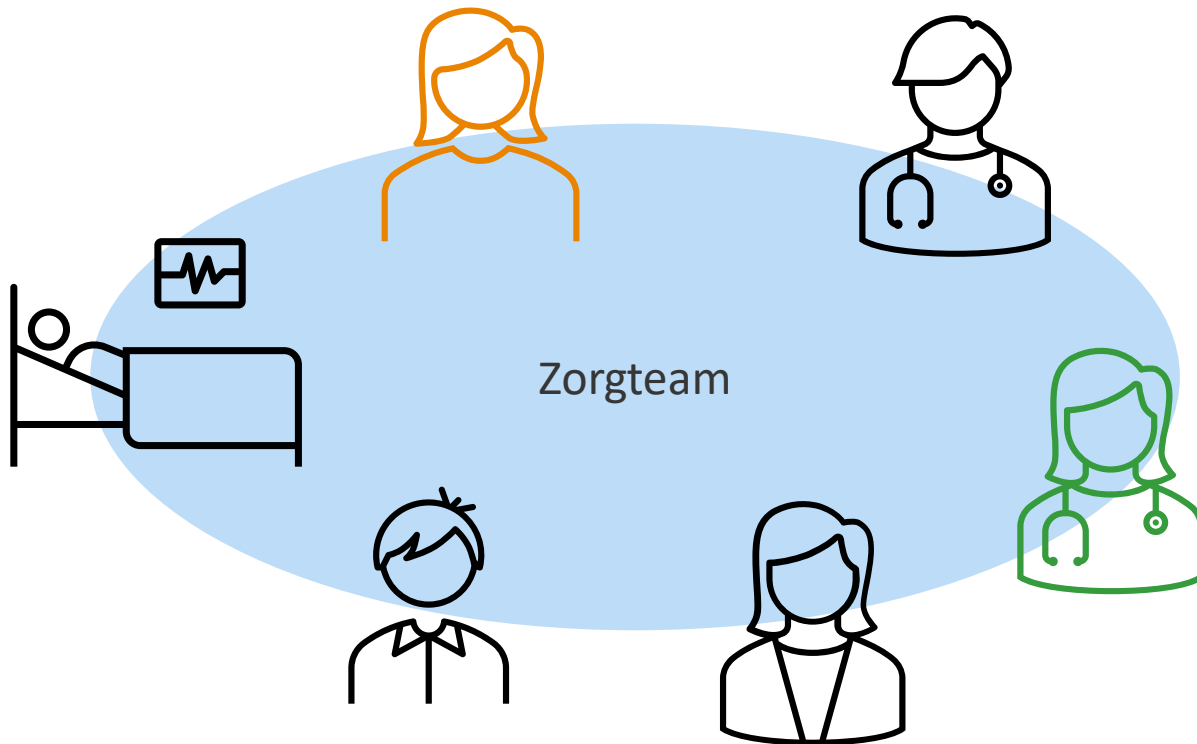

Met ook de hulp van BelRAI

- Gestandaardiseerd en gevalideerd beoordelingsinstrument voor het inschalen van zorgbehoefte
- Vlaams IT platform BelRAI als digitale applicatie

Zorgcoördinatie

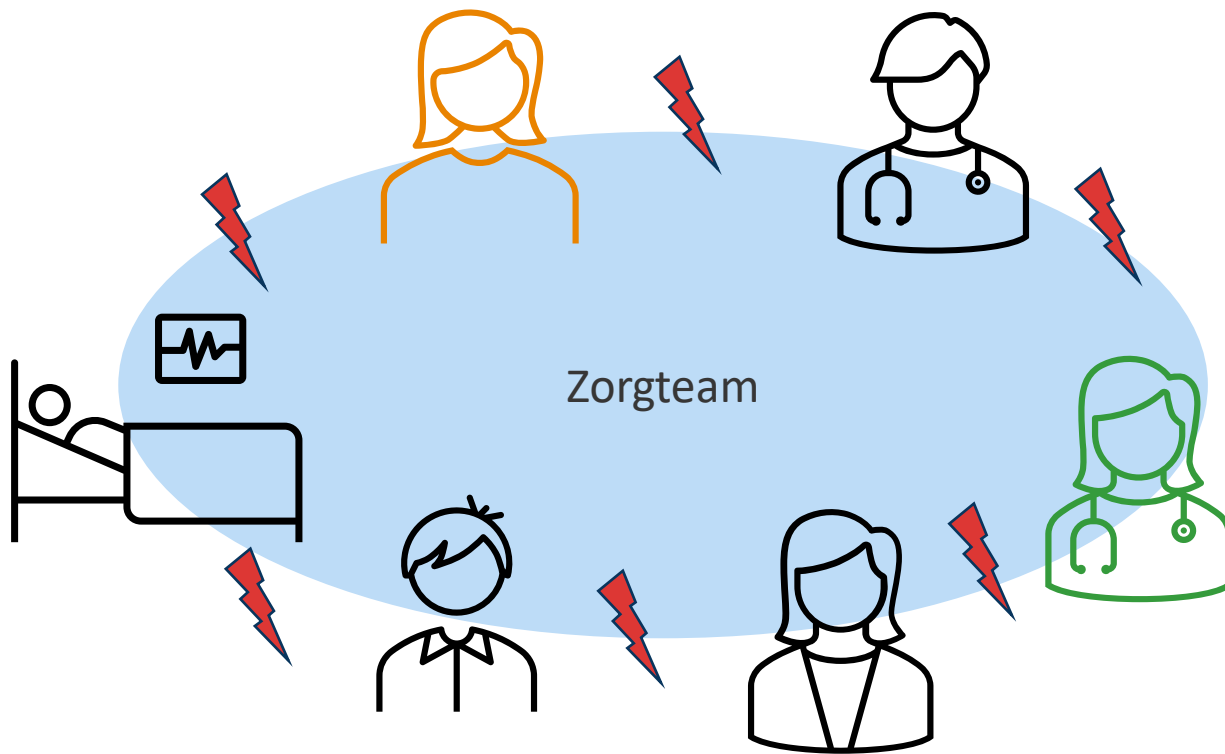
Door wie?

- Door de persoon zelf
- Door de naaste/mantelzorger
- Door een professionele zorgaanbieder

Opdrachten

- **Zorgcoördinator** is deel van het zorgteam
- Coördineert alle zorg en ondersteuning
- Zorgt dat **expertise** wordt ingeschakeld wanneer nodig

Casemanagement

Casemanager

- Ter ondersteuning van het zorgteam
- Maakt geen deel uit van het zorgteam
- Ondersteunt maar laat terug los wanneer mogelijk

De hervorming van de palliatieve zorg – een belangrijke hefboom richting geïntegreerde zorg

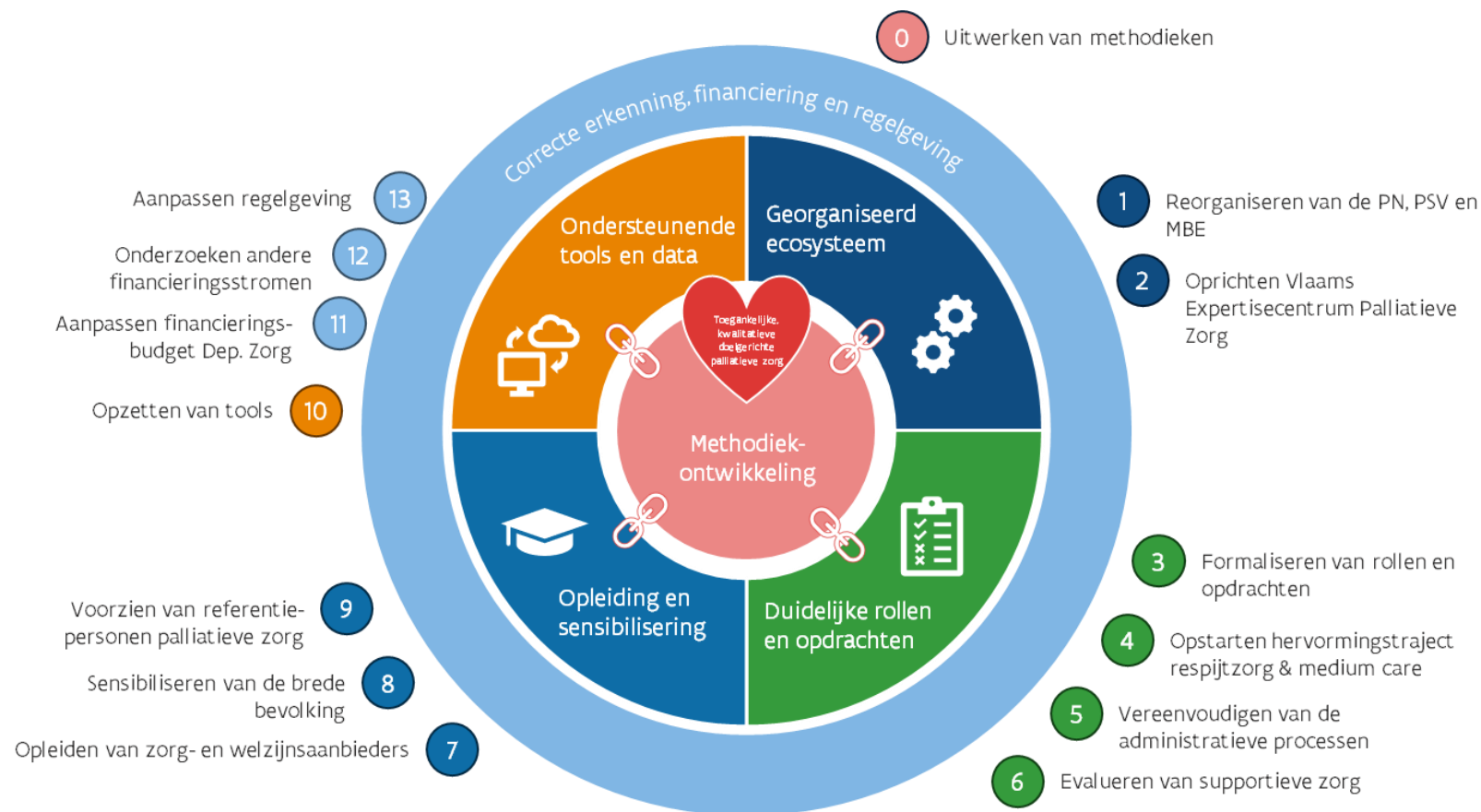

- **Hervorming** van de werking, organisatie en subsidiëring van de palliatieve zorg
- Toonbeeld worden van **geïntegreerde zorg**
- Palliatieve zorg wordt **reeds in de curatieve fase** van een levensbedreigende ziekte geïntroduceerd
- Doel: palliatieve zorg maakt **integraal deel uit van het zorg- en ondersteuningsplan** van iedere persoon
- Met ook Alivia (digitaal zorg- en ondersteuningsplan met levens(einde)doelen)

De palliatieve zorg: de toekomstige visie

De persoon staat centraal		
1. Er is aandacht en respect voor de persoon 2. Er is een positieve visie op gezondheid 3. Zelfregie wordt maximaal bevorderd 4. Er is aandacht voor inclusie van alle groepen		
Sensibilisering en toegankelijkheid	Zorg- en ondersteuningsnoden	Zorgcontinuïteit
1. Er is een hoge palliatieve geletterdheid 2. Informatie op maat is beschikbaar en toegankelijk 3. Het aanbod is maximaal toegankelijk 4. Er is professionele begeleiding 5. Iedereen uit de omgeving wordt betrokken 6. Het administratief proces is eenvoudig en duidelijk	1. Er wordt tijdig gestart met palliatieve zorg 2. Keuzes worden gemaakt door de persoon zelf en gerespecteerd door iedereen 3. Er wordt rekening gehouden met alle aspecten 4. Er is een digitaal zorg- en ondersteunings-plan met levens(einde)doelen	1. Er is naadloze zorg 2. Er is continuïteit van palliatieve zorg en ondersteuning in de tijd 3. Er is zorgcoördinatie en case management (incl. conflictbemiddeling) 4. Er zijn voldoende zorg- en hulpverleners
Er is ook aandacht voor de mantelzorger/naasten		

De palliatieve zorg: de koppeling tussen visie en de bouwstenen

Enkele belendende evoluties en concepten binnen WVG om geïntegreerd werken in de praktijk te brengen

Globaal doel: lokale/regionale werking, multidisciplinair, rond de cliënt/patiënt/gebruiker, in (mede-)regie van de PZON

- Zorgzame buurten/buurtgerichte zorg
- Lokale besturen/lokaal sociaal beleid: geïntegreerd breed onthaal (GBO)
- Kinderen en jongeren: één gezin – één plan (1G,1P), Huizen van het Kind, Overkophuizen, geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid (Vroeg en Nabij)
- Netwerken Geestelijke gezondheidszorg (GGZ)
- Personen met een beperking (PmH): persoonsvolgende financiering
- ...

Vlaanderen
is zorgzaam en
gezond samenleven

Afronding

Tot slot

- **Verder verbinden en samenwerken** om tot meer geïntegreerde zorg en ondersteuning te komen, binnen het eigen WVG-domein en ook in connectie met andere domeinen
- **Financiering als een cruciale hefboom** voor de verdere beweging naar geïntegreerde zorg en ondersteuning (IFGZ)
- Vanuit Vlaanderen ook **in dialoog gaan met de pilootprojecten**

Alivia, digitaal zorg- en ondersteuningsplan

Innovatief instrument om het zorgteam te versterken en het werkingskader te gebruiken

[https://www.zorg-en-gezondheid.be/sites/default/files/2023-06/Alivia Online NL%20met%20geluid.mp4](https://www.zorg-en-gezondheid.be/sites/default/files/2023-06/Alivia%20Online%20NL%20met%20geluid.mp4)

Bedankt voor uw aandacht!

Vragen?

Contact

Karine Moykens

secretaris-generaal

Departement Zorg

Koning Albert II-laan 35, bus 30

1030 Brussel

karine.moykens@vlaanderen.be